U 59/2026 vp - Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2019/943 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista sähkölaskuista unionissa vähentämällä järjestelmäkustannuksia ja edistämällä sähköistämistä ja digitalisaatiota

Talousvaliokunta 23.10.2026

Saana Takamäki

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ehdotuksen tausta, tavoite ja keskeinen sisältö

KOMISSION MUKAAN EHDOTUKSEN TAUSTALLA OVAT...

- Korkeat energiakustannukset, jotka heikentävät kotitalouksien ostovoimaa ja yritysten kilpailukykyä
- Sähköistyminen ja energiamurros, jotka kasvattavat sähkön kysyntää ja verkkoinvestointien tarvetta
- Tarve hyödyntää olemassa olevaa sähköverkkoinfrastruktuuria tehokkaammin

MITÄ EHDOTUKSELLA TAVOITELLAAN?

- Kustannusvastaavampia verkkomaksuja, jotka tukevat sähköistymistä ja verkon tehokasta käyttöä
- Älykkäämpää ja digitaalisempaa sähköjärjestelmää
- Nopeampaa ja tehokkaampaa verkkoon pääsyä
- Sähköistymistä tukevaa verotusta

MITÄ TOIMIA EHDOTUKSESSA ESITETÄÄN?

- Tarkennetaan EU-tason periaatteita verkkomaksujen määräytymiselle
- Vahvistetaan verkonhaltijoiden ja verkon käyttäjien kannustimia käyttää ja kehittää verkkoa tehokkaasti
- Lisätään verkkomaksujen avoimuutta ja vertailtavuutta
- Edistetään älykkäiden mittareiden, älyverkkojen ja digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoa
- Julkisen rahoituksen kohdentamista verkkomaksujen alentamiseksi
- Selvennetään verkkoon pääsyn ja liityntäjonojen priorisointimenettelyjä
- Varmistetaan, että sähköä verotetaan maakaasua kevyemmin

Verkkomaksut (artikla 18)

- **Nykyinen sääntelykehys sisältää jo verkkomaksujen suunnittelua koskevia keskeisiä unionitason periaatteita**
  - Verkkomaksujen ja verkkotoiminnan taloudellisen sääntelyn yksityiskohtainen toteutus on jätetty pääosin kansallisten sääntelyviranomaisten määriteltäväksi ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset sähköjärjestelmät, verkko-olosuhteet ja sääntelyjärjestelmät
- **Ehdotus täsmentäisi nykyisiä sähkökauppa-asetuksessa säädettyjä yleisempiä periaatteita** verkkomaksujen kustannusvastaavuudesta, avoimuudesta, syrjimättömyydestä sekä sähköjärjestelmän tehokkaan käytön edistämisestä
  - Ehdotus laajentaisi periaatteiden soveltamisalaa, muuttaisi ne velvoittavammiksi vaatimuksiksi ja osan niistä aiempaa yksityiskohtaisemmiksi. Esimerkiksi verkkomaksujen käyttöaikaelementtien ja kapasiteettielementtien soveltaminen voisi laajentua
  - Sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan todettaisiin nimenomaisesti koskevan myös verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteita
- **Osa ehdotetuista verkkomaksujen määräytymisperusteista ei sisälly nykyiseen kansalliseen sääntelyyn** tai niitä sovelletaan vain rajallisesti
  - Suomessa ei esimerkiksi nykyisin sovelleta sijaintiperusteisia verkkomaksuja, joilla ohjattaisiin sähkön tuotannon, kulutuksen tai joustoresurssien sijoittumista verkon kannalta tarkoituksenmukaisille alueille
- Komissio valtuutettaisiin antamaan **delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta** ja harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä
- Ehdotus myös mahdollistaisi **julkisen rahoituksen kohdentamisen verkkomaksujen alentamiseksi**

Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER) on korostanut verkkomaksujen määräytymisperusteita koskevassa raportissaan, ettei verkkomaksujen suunnitteluun ole olemassa yhtä kaikissa jäsenvaltioissa toimivaa ratkaisua, vaan tarkoituksenmukaiset käytännöt voivat vaihdella jäsenvaltioittain

Valtioneuvoston kantoja koskien verkkomaksuja (U 59/2026 vp)

Toissijaisuusperiaate: Valtioneuvoston alustavan näkemyksen mukaan ehdotuksen verkkomaksuja koskevien säännösten osalta toissijaisuusperiaatteen edellytysten täyttymistä ei ole perusteltu riittävällä tavalla.

Verkkomaksut: Valtioneuvosto katsoo, että jatkoneuvotteluissa tulisi arvioida huolellisesti, onko verkkomaksujen ja verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteiden nykyistä yksityiskohtaisempi unionintasoinen harmonisointi tehokkain ja tarkoituksenmukaisin keino sähköjärjestelmän kustannusten hillitsemiseksi.

Verkkomaksut: Valtioneuvosto katsoo, että jatkoneuvotteluissa tulisi varmistaa, että jäsenvaltioilla ja kansallisilla sääntelyviranomaisilla säilyy riittävä mahdollisuus ottaa huomioon kansalliset verkko-olosuhteet, investointitarpeet, sähköistymisen aste sekä sääntelyjärjestelmien erot.

Julkinen rahoitus: Valtioneuvosto arvioi, että verkkokustannukset tulisi ensisijaisesti kattaa kustannusvastaavilla verkkomaksuilla. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että asetus ei muodostaisi poikkeusta komission toimivallasta arvioida valtiontukien sisämarkkinoille soveltuvuutta.

Säädösvallan siirrot: Valtioneuvosto suhtautuu erittäin varauksellisesti ehdotettuun valtuuteen antaa delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta ja harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä.

Verotus (artikla 18c)

- Ehdotuksella pyritään alentamaan sähkölaskuja ja edistämään sähköistymistä linkittämällä sähkön ja maakaasun verotus toisiinsa
- Ehdotuksessa esitetään energiaverotuksen muuttamista siten, että:
  - **Jäsenvaltioiden olisi verotettava sähköä enintään maakaasun verokannan tasolla**
  - Energiaverodirektiivin mukaisten sähköveron alennusten soveltamista energiaintensiiviseen teollisuuteen helpotettaisiin
- **Oikeusperusta**: Energiaverotus on jo yhdenmukaistettu energiaverodirektiivillä, mutta komissio ehdottaa verotussäännöksiä sähkömarkkina-asetukseen SEUT 194(2) artiklan nojalla

Valtioneuvoston kanta (U 59/2026 vp)

Valtioneuvosto **suhtautuu kriittisesti ehdotuksen energiaverotusta koskeviin säännöksiin**. Valtioneuvosto katsoo, että verotusta koskevien säännösten oikeusperustana tulisi olla SEUT 113 artikla, koska kyse on ensisijaisesti välillisen verotuksen yhdenmukaistamisesta.

Valtioneuvosto katsoo, että komissio ei ole **energiaverotusta** koskevien säännösten osalta osoittanut riittävällä tavalla, että ehdotuksen tavoitteita ei voitaisi saavuttaa jäsenvaltioiden tasolla tai että ne saavutettaisiin paremmin unionin tasolla.

Verkkoon pääsy (artikla 18d)

- Ehdotus täsmentäisi nykyisiä verkkoliitäntämenettelyjä koskevia sääntöjä mainitsemalla nimenomaisesti mahdollisuuden **asettaa etusijalle tiettyjä aloja tai tietyn alan verkon käyttäjiä taikka ottaa huomioon vaikutukset verkon ruuhkautumiseen sekä taloudelliset, yhteiskunnalliset tai ympäristöön liittyvät näkökohdat**.
- Ehdotuksen mukaan **kansallinen sääntelyviranomainen voisi hyväksyä priorisointitoimenpiteitä tilanteessa, jossa käytettävissä olevasta verkkokapasiteetista on niukkuutta**.

Valtioneuvoston kanta (U 59/2026 vp)

Valtioneuvosto pitää myönteisenä ehdotuksen tavoitteita vastata verkkokapasiteetin niukkuuteen ja vähentää liityntäjonoja. Samalla **tulisi varmistaa, että jäsenvaltioilla säilyy mahdollisuus säätää kansallisesti verkkokapasiteetin kohdentamisen- ja liityntöjen priorisointia koskevista periaatteista**

Digitaaliset ja älyratkaisut (artikla 18a ja 18b)

- **Älymittarit**: Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vähintään 50% sähkön loppukäyttäjistä on varustettu älykkäillä mittausjärjestelmillä vuoden 2030 loppuun mennessä ja vähintään 75% vuoden 2033 loppuun mennessä.
- **Tiedonvaihto**: Ehdotuksessa esitetään, että siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden olisi **jaettava keskenään sähköjärjestelmän toimintaa koskevia tietoja tavalla**, joka tukisi sähköverkon tehokasta, turvallista ja joustavaa käyttöä.
- **Innovaatio**: Esitetään, että perustettaisiin vapaaehtoinen eurooppalainen sähköverkkodatan tietojenvaihtojärjestely tutkimus- ja innovaatiokäyttöä varten.

Valtioneuvoston kanta (U 59/2026 vp)

Valtioneuvosto kannattaa toimia, joilla edistetään älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton edistämistä, sähköjärjestelmän digitalisaatiota, ja datan tehokasta hyödyntämistä. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, etteivät ne korvaa sähköistymisen edellyttämiä verkkoinvestointeja.

Mahdolliset vaikutukset kansallisella tasolla

- **Vaikutusten arviointi ehdotuksen perusteella on vaikeaa, ehdotuksesta ei ole laadittu vaikutustenarviointia. Lisäksi ehdotuksen perusteella jää osin epäselväksi, missä laajuudessa ehdotuksen tariffimenetelmien vaatimuksia sovellettaisiin**
  - Tulkinnasta riippuen vaikutukset voisivat kohdistua joko yksittäisiin verkkomaksuelementteihin tai huomattavasti laajemmin koko kansalliseen verkkomaksu- ja valvontakehykseen. Vaikutukset riippuvat myös kansallisten viranomaisten ratkaisuista
- Ehdotuksella voisi olla vaikutuksia sähkönjakelupalvelutuotteiden maksukomponenttien määräytymisperusteita koskevaan määräykseen. Muutokset voisivat koskea teho- ja energiamaksuja, niiden ajallista erottelua
  - Sijaintiperusteisten hintasignaalien käyttöönotto voisi edellyttää kustannustenjakoperiaatteiden uudelleenarviointia ja poiketa Suomessa käytössä olevasta shallow-liittymismaksuperiaatteesta
- Verotussäännökset voisivat edellyttää muutoksia energiaverorakenteeseen sekä vaikuttaa verotuottoihin ja toimijoiden kustannuksiin
- Ehdotuksessa toimivalta priorisointia koskevien toimenpiteiden hyväksymiseen esitetään kansalliselle sääntelyviranomaiselle. Tämä voisi rajoittaa jäsenvaltioiden mahdollisuuksia säätää kansallisesti liittämistä koskevien tarjouspyyntöjen priorisointia koskevista periaatteista
- Ehdotettu mahdollisuus kattaa verkkokustannuksia julkisella rahoituksella voisi vaikuttaa jäsenvaltioiden välisiin kilpailuolosuhteisiin, koska jäsenvaltioiden mahdollisuudet rahoittaa verkkokustannuksia julkisista varoista poikkeavat toisistaan

Kiitos!